

Скалецький Д.А., курсант
Науковий керівник –
к.ю.н., доц. Перепьолкін С.М.,
доцент кафедри теорії
та історії держави і права
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРИНЦИП РІВНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

У багатьох державах питанням забезпечення рівності у відносинах між людьми надається особливо важливого значення. Актуальною ця проблема є і для України, значна частина населення якої не вважає, що дійсно усі є рівними перед законом і судом.

Усі люди є вільні, незалежні і рівні у своїй гідності та правах. Наведене положення втілює соціально-філософські засади рівноправності всіх людей. Принцип рівності конституційних прав і свобод громадян України, та їх рівності перед законом означає, що забороняються будь-які форми обмеження прав громадян за расовою, політичною, релігійною, статевою, етнічною, соціальною, мовною, майновою чи іншими ознаками [1].

Юридична рівність громадян України, їх рівноправність як принцип конституційного статусу людини і громадянина в Україні є одним з основоположних. Стаття 24 Конституції України встановлює, що «громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом», а ч. 1 ст. 21 Конституції України проголошує: «Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах» [2].

У ст. 24 Конституції України виділені три основних аспекти цього принципу: а) рівність громадян в правах, тобто рівноправність; б) рівність громадян перед законом; в) рівність прав жінки і чоловіка.

Рівність всіх перед законом означає, що всі приписи рівною мірою є обов'язковими для всіх його адресатів; що суд в своїй діяльності є доступним для усіх, і при розгляді спорів повинен керуватися тільки законом, а не будь-якими іншими підставами. У ч. 2 ст. 24 Конституції України підкреслюється, що не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками.

Рівноправ'я жінки і чоловіка чітко визначені в ч. 3 ст. 24 Конституції України, яка встановлює, що рівність жінки і чоловіка забезпечується: а) наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній

підготовки, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; б) правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.

З 1 січня 2006 р. набув чинності Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Метою цього Закону є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України [3, с. 128].

Можна виділити основні положення, в яких втілюється принцип рівності конституційно-правового статусу людини і громадянина, а саме: рівність громадян перед законом (ч. 1, 2 ст. 24 Конституції України), яка полягає в тому, що не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками; рівність прав жінки і чоловіка (ч. 3 ст. 24 Конституції України); рівний доступ громадян до публічних посад (ч. 2 ст. 38 Конституції України); рівність у галузі політичних прав (статті 38, 71 Конституції України); рівність у виборі професії та роду трудової діяльності (ч. 2 ст. 43 Конституції України); рівність прав і обов'язків у шлюбі та сім'ї кожного з подружжя (ч. 1 ст. 51 Конституції України) та рівність дітей незалежно від походження, а також незалежно від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним (ч. 1 ст. 52 Конституції України); рівність перед судом (п. 2 ч. 3 ст. 129 Конституції України), означає що перед судом постає обов'язок не надавати будь-яких переваг, що не обумовлені законом.

Рівність та недопустимість дискримінації особи є не тільки конституційними принципами національної правової системи України, а й фундаментальними цінностями світового співтовариства, на чому наголошено у міжнародних правових актах з питань захисту прав і свобод людини і громадянина, зокрема у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 р. (статтях 14, 26), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (статті 14), Протоколі №12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (статті 1), ратифікованих Україною та у Загальній декларації прав людини 1948 р. (статтях 1, 2, 7). Конституційний Суд України роз'яснив зміст принципу рівності конституційних прав і свобод людини і громадянина як гарантовану Конституцією України рівність усіх людей в їх правах і свободах, що означає необхідність забезпечення їм рівних правових можливостей як матеріального, так і процесуального характеру для реалізації однакових за змістом

та обсягом прав і свобод [4].

Отже, конституційний принцип рівності людини і громадянина слід розглядати як гарантування кожному члену суспільства, незважаючи на будь-які його індивідуальні ознаки (за винятком обставин, передбачених Конституцією і законодавством), однакових можливостей для реалізації конституційних прав і свобод, покладення на осіб, які перебувають в однаковому правовому становищі, рівних обов'язків, а також забезпечення рівності всіх перед законом і судом.

Бібліографічні посилання:

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Конституційне право України : Підручник для студентів ВНЗ / За ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. – 544 с
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна А.П. щодо офіційного тлумачення положень статті 24 Конституції України № 9-рп/2012 від 12.04.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Таранець Д.О., курсант

Науковий керівник –

к.ю.н., доц. **Завгородній В.А.**,

доцент кафедри теорії

та історії держави і права

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРАВО НА ЕВТАНАЗІЮ ТА ЙОГО СПІВВІДНОШЕННЯ З РЕЛІГІЙНИМИ НОРМАМИ І НОРМАМИ МОРАЛІ

В наш час людина намагається урізноманітнити своє життя та спробувати щось нове. Четверте покоління прав людини, як каталог прав ХХІ століття, набуває все більшої популярності, однак зумовлює глобальну дискусію на предмет того чи потрібні такі права людини, і чи вони не призведуть до занепаду людства.

Розглядаючи навіть окреме право на евтаназію, виникає логічне запитання: «Чи потрібна воно?». Адже, з одного боку, є люди з невиліковними хворобами, які вважають, що жити далі немає сенсу, з іншого – є ті, що навпаки чіпляються за будь-яку єдину можливість жити якомога довше. Розглядаючи це право важливим є розуміння того, як його сприймає українське суспільство, чи не суперечать такі дії релігійним нормам та законам держави.